

ОПШТИНСКА УПРАВА

Одељење за просторно планирање, урбанизам,
грађевинсрство, заштиту животне средине,
комунално – стамбене послове и привреду
Бачка Топола

**ПРЕДМЕТ: Захтев за одређивање обима и садржаја студије о
процени утицаја пројекта**

У складу са чланом 12. Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09) и чланом 3. Правилника о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС, број 69/05) подносим Захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја ПРОЈЕКТА

Kompleks farme za uzgoj živine
на катастарској парцели број 5096 КО Bačka Topola.

„Perutnina Ptuj Topiko“ d.o.o.
Ul.Petefi brigade br.2, Bačka Topola
PIB: 101444060
Matični broj: 08085820

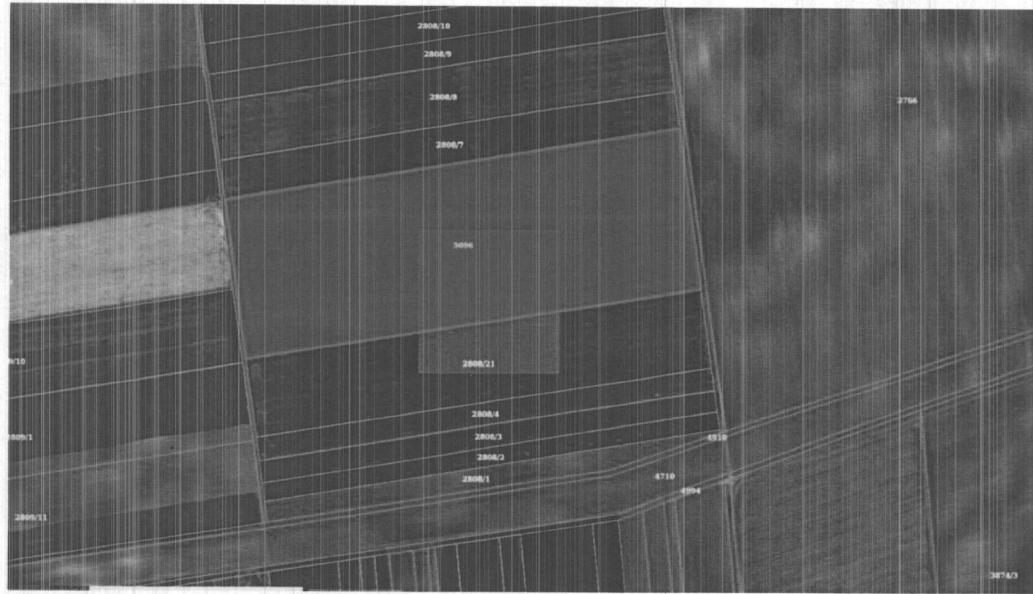
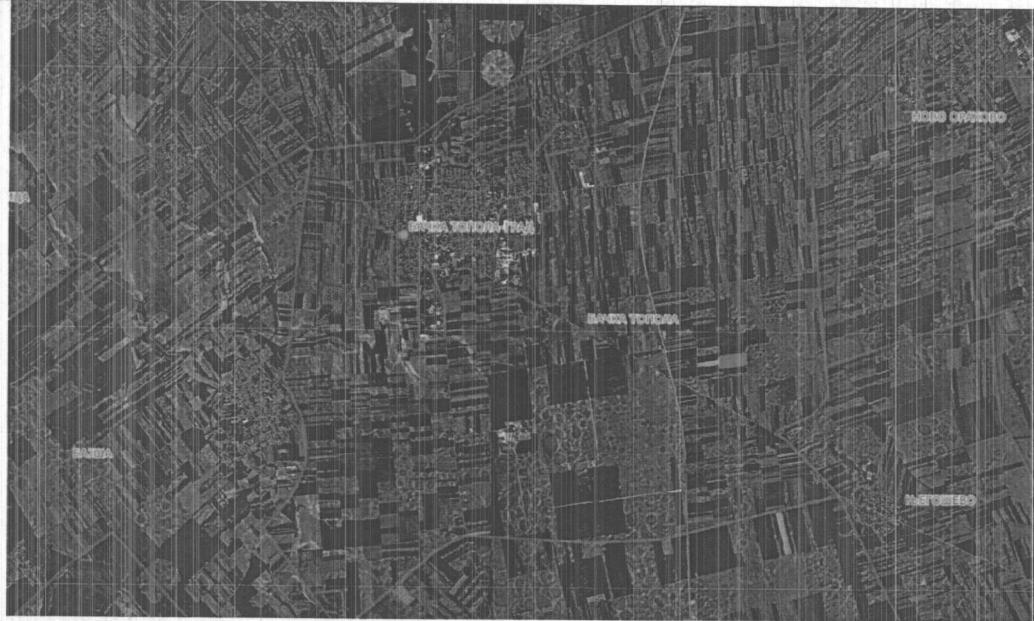
.....
zastupnik

М.П

Прилог 2.

САДРЖИНА ЗАХТЕВА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ОБИМА И САДРЖАЈА СТУДИЈЕ О ПРОЦЕНИ
УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. Подаци о носиоцу пројекта
Назив, односно име: "Perutnina Ptuj-Topiko" D.O.O. седиште, односно адреса: Petefi brigade 2; 24300 Bačka Topola телефонски број: +381 24 715 855 факс:- е-майл: office@perutnina.rs; ivan.stanojevic@perutnina.eu
2. Опис пројекта
(а) опис физичких карактеристика пројекта и услова коришћења земљишта у фази извођења и фази редовног рада;
Investitor na svojoj parcelli planira izgradnju kompleksa farme za uzgoj živine. Parcelska se nalazi na KP. br. 5096 KO Bačka Topola. Na delu parcele koji je predmet projekta ne nalaze se postojeći objekti, niti je lokacija opremljena infrastrukturom. Predviđeni tip objekta je slobodno-stojeći. U pitanju je objekat novo gradnje. Ukupna površina parcele iznosi 47320m². Zauzetost parcele je 39,75%, površine pod saobraćajnicama je 21,18%, a procenat zelenila je 39,07%. Lokacija se nalazi u blizini autoputa E75 na ulazu u Bačku Topolu iz pravca Sente. Trenutno se na lokaciju pristupa sa poljskog/atarskog puta. Kompleks će se sastojati od 7 objekata. Za potrebe uzgoja potrebno je izgraditi prateće objekte – silose, sabirne jame, objekat za smeštaj radnika i dr.   Projektom je planirana izgradnja sledećih objekata u funkciji farme: • Objekat za smeštaj radnika   • Objekat za uzgoj živine (7 objekata)   • Objekat za smeštaj opreme   • Trafostanica i dizel agregat   • AB temelj za silose (7 komada)   • Poluukopan rezervoar za snabdevanje objekata vodom   • Sabirne jame tip 1 (4 komada)   • Sabirne jame tip 2 (5 komada)   • Plato za kontejnere za odlaganje konfiskata   • Dezobarijera u sklopu saobraćajnice na ulazu/izlazu iz kompleksa.   Napajanje objekata vodom i iskop bunara nisu predmet ovog projekta i projektne dokumentacije, već će biti predmet posebnog projekta. Na lokaciji nije predviđeno skladištenje hrane i prostirke, već će se po potrebi dovoziti na lokaciju.

Opis objekata

OBJEKAT ZA SMEŠTAJ ZAPOSLENIH OBJEKAT BR.1

Objekat br.1 je namenjen za smeštaj zaposlenih na farmi, portira i posetilaca. Za potrebe smeštaja zaposlenih potrebno je projektovati objekat u koji će se smestiti, a prema zahtevu sanitarnih propisa za objekte farme:

- kancelarija upravnika farme
- kancelarija za veterinaru
- svlaćionice sa tuševima i toaletima; svlaćionice pre i posle ulaska u zonu sa tuševima
- soba za odmor radnika
- ostava za hemiju (u sklopu kancelarije veterinara)
- ostava za sitan alat
- portirnica
- toalet na ulazu u objekat

- ulazni hodnik
- prostoriju za veš mašinu za pranje radne garderobe zaposlenih
- dezobarijere unutar objekta na ulazima u širini hodnika

Objekat je dimenzija 9x14m, ukupne BRGP 122 m² i spratnosti P+0 (prizeman). Na ulazima u objekat postavljene su dezobarijere (kadice od inoxa) u podu, za pešake. Objekat je opremljen instalacijama vik, elektro, mašinskim i gromobranom. Odvođenje vode sa krova je predviđeno horizontalnim sливником i vertikalnim olukom od plastificiranog, bojenog lima. Podna ploča i temelji se izvode od betona.

OBJEKAT ZA UZGOJ ŽIVINE OBJEKAT BR.2

Objekat br.2 je namenjen za uzgoj živine. Na paceli se predviđa izgradnja ukupno 7 objekata, dimenzija cca.120,50x21,5 m sa ulaznim delom dim. 4.7x3.00m i aneksom za ped cooling sistem, spratnosti P+0, ukupne BRGP 2652,00m². Objekti su projektovani kao montažno-demontažna pocinkovana čelična konstrukcija, sa betonskom pločom, temeljima i parapetnom gredom po obimu objekta. Za ulaz zaposlenih u živinarnik predviđena je posebna prostorija dimenzija 4.7x3.00m u kojoj su smeštene dezobarijera, pumpna stanica i odvojena prostorija – kontrolna soba. Pod objekta je u blagom nagibu cca.0.5% prema središnjem delu u kom se postavlja kanal čitavom dužinom objekta i služi za odvod vode prilikom pranja objekta. Objekat je opremljen instalacijama vodovoda i kanalizacije, elektro, mašinskim i gromobranom. Oko objekata je predviđen zaštitni trotoar od betona, liven na licu mesta. Na objektima nisu predviđeni horizontalni i vertikalni oluci, nego će se voda od atmosferskih padavina sливati na okolni trotoar i zelene površine.

OBJEKAT ZA SMEŠTAJ OPREME OBJEKAT BR.3

Objekat br.3 je namenjen za smeštaj opreme za hlorisanje i povišenje pritiska, a u službi je funkcionsanja farme. Objekat je prizeman (P+0). U okviru ovog objekta su predviđene dve prostorije:

- prostorija za opremu za hlorisanje vode
- prostorija za smeštaj pumpi

OBJEKTI JAME ZA PRIKUPLJANJE VODE OD PRANJA OBJEKATA ZA UZGOJ ŽIVINE I INTERNIH SAOBRAĆAJNICA (SJ) TIP 1 I TIP2

Sabirna jama TIP 1_Objekti za prikupljanje vode od pranja objekata za uzgoj živine i internih saobraćajnica su predviđeni kao otvorene građevine/jame, locirana uz internu saobraćajnicu između objekata za uzgoj. Jame su pravilnog, kvadratnog oblika, dimenzija 3.5x3.5m (4 komada). Maksimalna dubina jama je 3,6m. Objekti su predviđeni kao armiranobetonske građevine, izrađeni od vodonepropusnog betona. Na dnu jama su predviđene drenažne jame dim. 0.5x0.5x0.4m. Za silazak (za potrebe čišćenja) predviđene su pocinkovane penjalice. Oko objekata projektom će biti predviđena zaštitna ograda od pocinkovanih cevi, po celom obimu. Na mestu postavljanja penjalica predvideti mobilan/ otvarajući deo ograde. Gornja kota jame je predviđena na 15cm iznad kote interne saobraćajnice.

Sabirna jama TIP 2_Objekti za prikupljanje vode od pranja interne saobraćajnice u severnom delu parcele su predviđeni da se izvedu kao prefabrikovane, betonske šahte. Jame su pravilnog, kružnog oblika, unutrašnje dimenzije fi1000mm, spoljašnje fi 1200mm (5 komada). Maksimalna dubina jama je 2.1m. Objekti su predviđeni kao betonske građevine, izrađeni od vodonepropusnog betona. Za silazak (za potrebe čišćenja) predviđene su pocinkovane penjalice.

TEMELJI ZA SILOSE (S)

Temelji za silose (ukupno 7 komada) locirani su uz objekte za uzgoj živine. Projektovani su kao armiranobetonska građevina - temelj, kvadratne osnove, dimenzija 4x4m – ab ploča sa obodom ab gredom. Gornja ploča se nalazi u ravni sa internom saobraćajnicom i okolnim terenom. Temelj služi za postavljanje silosa za smeštaj hrane

(u svemu prema datim podacima od strane Investitora).

POLUUKOPANI REZERVOAR (R) OBJEKAT BR.7

Za potrebe snabdevanja kompleksa farme vodom predviđeno je postavljanje horizontalnog poluukopanog tipskog prefabrikovanog HDPE rezervoara okvirnih dimenzija Ø2500x8200mm ili sl. (zavisno od proizvođača), V=40m², (1 komad), u svemu prema preporukama i uputstvima isporučioca.

TRAFFOSTANICA I DIZEL AGREGAT OBJEKAT BR.4 I OBJEKAT BR.5

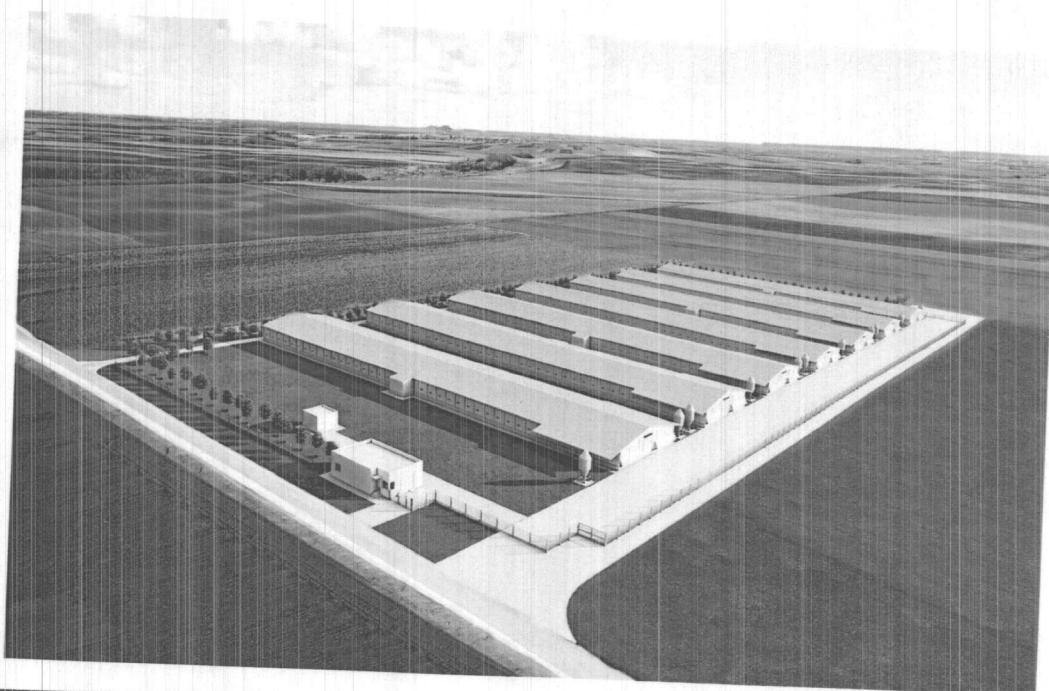
Za potrebe snabdevanja farme električnom energijom predviđena je gradnja zidane TS ab trafostanice snage 1x630kVA. Unutar TS je predviđena posebna prostorija za smeštaj dizel agregata. Temeljna konstrukcija se izvodi od vodonepropusnog betona. Atmosferska voda sa objekta se odvodi horizontalnim i vertikalnim olucima na okolini teren.

DEZOBARIJERA OBJEKAT BR.10 1 KOM.

Dezobarijera je ab objekat u sklopu interne saobraćajnice farme na parceli na njenoj severnoj strani. Dezobarijere su pravougaonog oblika, dimenzija 19.0 x 4.5m na minimalnoj koti -0.3m od kote okolnog terena. Predviđena je izgradnja 1 dezobarijere, na ulazu u kompleks.

UKOPANA SEPTIČKA JAMA OBJEKAT BR.13

Za potrebe prikupljanja otpadne vode iz objekta za smeštaj radnika predviđena je ukopana septička jama u neposrednoj blizini samog objekta. Planirano je postavljanje vodonepropusne tipske, plastične septičke jame u svemu prema uputstvima proizvođača.

(б) опис главних карактеристика производног поступка (природе и количина коришћења материјала);

Budući kompleks će obavljati delatnost uzgoja živine. Predmetna farma će se baviti uzgojem samo jedne vrste živine- pilića i to kroz jedan proizvodni postupak. Uzgoj pilića

će se vršiti isključivo u zatvorenom prostoru. Tov brojlera na planiranoj farmi je zasnovan na intenzivnoj brojlerskoj proizvodnji. Predviđeni kapacitet farme, koja se sastoji od 7 objekata za uzgoj živine je 315000 pilića/po turnusu, tj. 45000 životinja po objektu u svakom turnusu. Za potrebe uzgoja potrebno je izgraditi prateće objekte – silose, sabirne jame, objekat za smeštaj radnika i dr. Napajanje objekata vodom i iskop posebnog projekta. Na lokaciji nije predviđeno skladištenje hrane i prostirke, već će se po potrebi dovoziti na lokaciju. U toku godine predviđeno je cca 6 ciklusa uzgoja pilića. Između dva ciklusa potrebno je objekte očistiti, oprati, dezinfikovati i ostaviti min.2 nedelje prazne, pre započinjanja novog ciklusa uzgoja.

Proizvodnja živinskog mesa- tov brojlera, zasnovana je uglavnom na intenzivnoj, takozvanoj brojlerskoj proizvodnji. To podrazumeva intenzivan tov maldih pilića do uzrasta 5-6 nedelja i do završne mase oko 2,5 kg. Da bi se ovako visoki zahtevi mogli ispuniti, a zadata proizvodnja ostvariti, potrebno je poštovati osnovne principe:

- tov specijalizovanih linijskih hibrida visokog genetskog potencijala;
- primena svih propisanih veterinarskih i zoohigijenskih mera;
- držanje živine u savremenim objektima sa kontrolisanom mikroklimom;
- tov brojlera traje 6 nedelja, odnosno 42 dana;
- odmor između turnusa je 2-3 nedelje, minimum 14 dana;
- predviđeno je da će biti 6,3 turnusa godišnje;
- gustina naseljenosti će biti 18,1 životinja/m² (ovaj parametar uslovjen je Zakonom o dobrobiti životinja);
- završna telesna masa sa 6 nedelja će biti oko 2,5 kg;
- mortalitet do 5 % (računa se 4 %).

Kao pomoćni materijali na predmetnom kompleksu koristiće se slama, sredstva za dezinfekciju, lekovi i dr.

Proizvodni postupak se može podeliti na četiri faze:

- prva faza- nabavka i transport jednodnevnih pilića,
- druga faza- priprema objekata za useljenje,
- treća faza- useljavanje i uzgoj pilića i
- četvrta faza- isporuka utovljenih pilića.

I faza – nabavka i transport jednodnevnih pilića

Prvi deo i jedan od najznačajnijih delova prve faze uzgoja pilića jeste izbor i nabavka jednodnevnih pilića za tov brojlera. Prilikom nabavke jednodnevni pilići moraju biti zdravi, vitalni, bez deformiteta, dobro zatvorenog pupka i suvog, rastresitog paperja. Pilići dobrog kvaliteta su aktivni i vitalni, stoje uspravno na jakim nogama, bistrog su pogleda, sa sjajnim, živahnim i aktivnim očima i sa normalnim- suvim i čistim paperjem. Sve piliće sa bilo kakvim deformitetima: obogaljene noge, uvrnuti vratovi i kljunovi, raskrećene noge, sa loše zatvorenim pupkom i slabe je potrebno odstraniti. Slabi i avitalni pilići su vektor za unošenje bolesti u objekat i predstavljaju potencijalnu opasnost za celo jato. Zbog toga se oni odmah odstranjuju iz jata i neškodljivo uklanjuju.

Jednodnevne piliće do farme treba transportovati u posebnom vozilu sa klima uređajem. Transport mora biti brz i pod optimalnim uslovima. Ukoliko se pilići transportuju leti, potrebno je transport izvršiti rano ujutru ili uveče. Najbolje je da se transport vrši klimatizovanim vozilima jer ćemo na taj način piliće poštovati stresa usled neadekvatne temperature. Međutim, pregrevanje je za piliće podjednako štetno kao i prehlada. Dug i neadekvatan transport prouzrokuje dehidriranje pilića, a može da dovede do njihove prehlade i drugih neželjenih posledica. Izmučeni pilići slabije napreduju i imaju veći procenat uginuća, posebno u prvim danima tova. Pilići se najčešće transportuju u kartonskim kutijama u koje treba staviti prostirku ne stavljujući kutije jednu na drugu, a ceo proces uraditi efikasno kako bi se vozilo što pre istovarilo.

kartonskim kutijama u koje treba staviti prostirku ne stavljujući kutije jednu na drugu, a ceo proces uraditi efikasno kako bi se vozilo što pre istovarilo.

Kada se vozilo oslobodi, treba što pre pristupiti naseljavanju pilića, nikako se ne sme ostaviti da pilići u kutijama dugo čekaju, jer može doći do dehidracije, pa i ugušenja. Temperatura u objektu je preko 30 °C.

II faza – priprema objekata za useljavanje pilića

Piliće u svakom proizvodnom ciklusu- turnusu treba naseljavati u detaljno oprane i dezinfikovane objekte, „odmorene“ i pravilno pripremljene, što podrazumeva čitav niz postupaka koje treba izvesti između dva turnusa. Prvo je potrebno farmu očistiti od prethodnog turnusa, što podrazumeva demontiranje mobilne opreme, uklanjanje stajnjaka, čišćenje objekata i kruga farme, dezinfekciju objekata i opreme i unošenje prostirke. Nakon čega se vrši montiranje opreme, završna dezinfekcija, zagrevanje objekta i provera svih instalacija, kao i sisanje hrane i vode u hranilice i pojilice.

Na kraju svakog turnusa, po završetku isporuke pilića, pristupa se temeljnom čišćenju mobilne opreme. Ona se može izvršiti iznošenjem opreme iz objekata ili podizanjem linija za hranjenje i napajanje. Nakon toga se pristupa uklanjanju stajnjaka- preporuka je da se odmah nakon iseljavanja izvrši prskanje svih površina nekim insekticidom. Prskanjem plafona i zidova može se „osloboditi“ prašine, a nečistoću treba ukloniti i sa ventilacionih otvora, greda i drugih predmeta. Zatim iz objekta treba ukloniti prostirku i površina i opreme, vodom i deterdžentom. Princip je da se pranje počne od gore i nastavi ka dole. Objekat treba da je nakvašen nekoliko sati. Opremu za hranjenje i napajanje takođe treba dobro oprati. Linije pojenja treba isprazniti i napuniti dezifikacijensom. Rezervoare za vodu i cevi treba da se operu i po mogućству napune dezifikacijensom (koji treba isprati čistom vodom posle 24 časa). Po završenom pranju treba da se obavi prva dezinfekcija i objekat se zatvori i ostavi da se odmori 14 dana. Vrlo je važno da se očisti i dezinfikuje i širi prostor oko objekta u kojem će se gajiti pilići, a takođe i putna mreža. Pranje se obično vrši aparatom pod pritiskom, a deterdženti za pranje i dezifikacijensi treba da se koriste prema uputstvima proizvođača.

Nakon 14 dana od završne dezinfekcije može se stupiti u postavku nove prostirke. Prostirka je veoma bitna za održavanje optimalnih ambijentalnih uslova u objektima i za pravilan razvoj pilića. Za prostirku se najčešće koristi pšenična slama, koja treba da bude suva, rastresita, bez plesni i čista, a ako se koristi slama mnogo je bolje da ona bude seckana, jer se na taj način povećava njena higroskopnost. Prostirka mora da bude ravnomerno raspoređena po objektu u sloju od 7,5-10 cm, računa se da je dovoljno 2-5kg/m². Pored toga, prostirka mora biti poravnata, jer neravna prostirke dovodi i do neravnomernog rasporeda pilića, ometa pristup hranilicama i pojilicama i dovodi do različite visine linija za hranjenje i pojenje. Posledice loše prostirke su prljava i ispucala stopala i pucanje kože na prstima, što kod pilića izaziva hramljenje, smanjenje unosa hrane i smanjen porast, probijanje infektivnih agenasa, artritis, povrede.

Nakon postavljanja novog stajnjaka vrši se montiranje opreme i pravljenje krugova ili pregarđivanje objekata folijom ukoliko se koristi centralno grejanje. Završna dezinfekcija- fumigacija objekta se vrši nakon toga i ona je efikasna samo kada je sav materijal montiran u objektu. Najmanje 96 časova pre useljenja pilića, objekat sa prostirkom i montiranom opremom za ishranu i napajanje se hermetički zatvori i ponovo dezinfikuje. Posle navedenog postupka objekat treba da bude zatvoren (24 h), a zatim se provetrava i zagreva.

Zagrevanje objekta leti treba uključiti najkasnije 24 časa, a zimi i 36 časova pre useljenja pilića, kako bi se postigla optimalna temperatura od 32 stepena. Za kontrolu

temperature u objektima se postavljaju termometri. Završni korak u pripremi objekata za useljavanje pilića je sipanje hrane i vode u hranilice i pojilice. Za napajanje će se koristiti sistem pojilica, u oba slučaja voda mora biti u sistemu pre naseljavanja pilića. U prvim danima života potrebno je uneti i dodatne ručne pojilice kako bi se pilići lakše snašli i odmah počeli da piju vodu. Hranilice takođe moraju biti napunjene hranom pre dolaska pilićima na početku tova.

Pored ovih aktivnosti, na farmi je neophodno osigurati biosigurnost, što je osnovni preduslov za odgoj zdravog i vitalnog jata, a to podrazumeva sledeće mere:

- Farma mora da bude ograđena i na ulazne kapije je potrebno postaviti dezobarijere. Kolska dezobarijera mora biti adekvatne širine i dužine, tako da se točak bar dva puta okrene u sredstvu za dezinfekciju. Dezobarijere na ulaznoj kapiji za ljudе podrazumevaju posude sa sunđerom natopljenim dezinfekcionim sredstvom, a potrebno je obezbediti i pribor za dezinfekciju ruku. Dezobarijere treba postaviti i na ulasku u svaki objekat;
- Farma mora biti stalno zaključana;
- Pristup ljudima na farmu neophodno je ograničiti i svesti na minimum. Pristup farmi sme se dozvoliti samo zaposlenima i ovlašćenim licima, koja po ulasku na farmu moraju da se presvuku ili obuku zaštita odela. Posebno je opasno kada na farmu dolaze lica koja su u kontaktu sa životinjom - bilo da je imaju kod svoje kuće, ili da su pre posete našoj farmi obišli i neke druge farme;
- Pravilo je da radnici koji rade na odgojnoj farmi ne gaje sopstvenu živinu u okućnici;
- Pristup životinjama na farmu je strogo zabranjen;
- Ukoliko se unosi oprema sa druge farme, prvo se mora dobro oprati i dezinfikovati, a zatim uneti u farmu;
- Na zemljištu oko farme ne sme biti otpada ili neupotrbljene opreme koji bi mogli biti stanište za štetočine;
- Što pre očistiti svako prosipanje hrane iz silosa ili cevi jer prosuta hrana privlači štetočine;
- Mere dezinfekcije i deratizacije su neophodne, glodari se moraju uništavati jer mogu preneti bolesti sa prethodnog jata na novouseljene piliće. Pored prenošenja bolesti glodari nanose štetu, jer jedu i uništavaju hranu, tako da je njihovo uništavanje obavezan postupak na farmi. Za uništavanje glodara treba koristiti samo dozvoljene preparate ili pozvati stručnu službu da izvrši prskanje i deratizaciju;
- Mora se poštovati princip sve unutra – sve napolje, što znači da se na jednoj farmi mogu držati samo pilići iste starosti;
- Takođe, nije preporučljivo naseljavati piliće koji su poreklom sa različitih farmi, čak i ako su istog uzrasta. Pilići različitog porekla su različito otporni na pojedine bolesti, te ih nije dobro „mešati“.

III faza – useljavanje i uzgoj pilića

Kako bi se izvršio prijem, odnosno useljavanje jednodnevnih pilića, neophodno je obezbediti adekvatne ambijentalne uslove u smislu temperature, ventilacije i kvaliteta vazduha i osvetljenja.

Kako u prvim danima života pilići nemaju razvijen termoregulacioni mehanizam, neophodno je obezbediti dodatno grejanje. Grejanje je predviđeno da se obezbedi gasnim grejalicama. Kako bi se postigla optimalna temperatura od 32 stepena celzijusa, leti grejanje treba uključiti najkasnije 24 časa, a zimi i 36 časova pre useljenja pilića. Drugi veoma bitan faktor jeste ventilacija, koja direktno utiče na kvalitet vazduha, temperaturu i relativnu vlagu. Jedino se pravilnom ventilacijom mogu odstraniti štetni gasovi iz objekata i regulisati optimalan odnos temperature i vlažnosti vazduha. Sa lošom ventilacijom konverzija hrane, prirast telesne mase i zdravstveno stanje pilića su

slabiji, a gubici se povećavaju.

U početku je vazduh u objektu suv, pa treba voditi računa da relativna vlažnost vazduha ne padne ispod 50 %. U tom slučaju vazduh će biti suv i prašnjav, a pilići mogu dehidrirati. Zbog odstranjuvanja štetnih gasova i uvođenja svežeg vazduha potrebno je uključiti minimalnu ventilaciju koja podrazumeva otvaranje ulaznih otvora za vazduh i njihovo usmeravanje isključivo prema gore – odnosno prema plafonu. U svakom slučaju, u prvim danima brzina kretanja vazduha treba da je oko 0,1 m/s, a ne sme biti veća od 0,3 m/s.

U kasnijim nedeljama tova, problem postaje upravo obrnut- a to je velika vlažnost vazduha u objektu. U međuvremenu su pilići postali stariji, krupniji, više vlage odaju disanjem, prostirka postaje vlažna od izmeta i mokraće, često i od prolivanja vode iz pojilica. Sve se to odražava na loše uslove ambijenta. Potrebno je znati da su temperatura i vlažnost vazduha dva ambijentalna parametra koji su veoma tesno povezani. U uslovima visoke vlage, temperaturno odstupanje od optimuma mnogo lošije utiče na piliće nego u uslovima normalne vlažnosti. U objektima se koristi veštacka (mehanička) ventilacija koja može biti bočna, krovna i tunelska. Samo primenom savremenih načina ventilacije moguće je ostvariti dovoljan broj izmene vazduha u objektu, podešiti optimalnu brzinu strujanja vazduha i automatski uskladiti sistem provetravanja sa temperaturom u objektu.

U najtoplijem delu godine, kad su temperature vrlo visoke (iznad 30 °C), pilići su posebno izloženi stresu. U takvim uslovima je potrebno iskoristiti maksimalne kapacitete ventilacije zajedno sa sistemom za hlađenje vazduha. Dodatno rashlađivanje će se vršiti pomoću tzv. „pet cooling“, koji podrazumeva rashlađivanje objekata pomoću „saća“ preko kojih prolazi hladna voda i koji se postavlja na ulazne otvore za vazduh. Prelaskom vazduha preko saća njegova temperatura opada za nekoliko stepeni. Mlađi pilići su mnogo osjetljiviji na loš kvalitet vazduha i promaju u odnosu na starije piliće. Povećana količina amonijaka kod sedam dana starih pilića može dovesti do smanjenja prirasta telesne mase i do 20 %. Nivo amonijaka treba da je ispod 10 ppm tokom celog perioda tova.

Program osvetljenja je jedan od ključnih faktora u pravilnom uzgoju pilića i od fundamentalnog je značaja za postizanje optimalnih rezultata. Zakon o dobrobiti životinja propisuje da minimalna količina mraka iznosi 6 sati u toku dana, a od toga najmanje 4 sata mora biti u kontinuitetu. Intenzitet svetla ne sme biti manji od 20 lux-a. Zbog toga, svetlosni program treba da sadrži minimum 6 sati mraka, ali tek posle prve nedelje starosti. U toku prve nedelje preporučuje se 23 sata svetla +1 sat mraka, uz intenzitet svetla od 30-40 lux-a. Posle 7 dana uvodi se 6 h mraka u toku noći, a intenzitet svetla se smanjuje.

Naseljavanjem jednodnevnih pilića započinje ciklus tova na farmi i veoma je važno da se naseljavanje izvrši efikasno i pravilno- u već pripremljene objekte. Prvih 7 dana u životu piletina su najbitniji za njegov kasniji razvoj i napredovanje. Pilići u ovoj fazi života trpe veoma burne promene, jer iz inkubatora dolaze na farmu, menjaju sredinu, počinju da se hrane, osjetljiva su na niske temperature, razvijaju svoj imuni sistem, itd. Na početku uzgoja, hranilice treba da su potpuno napunjene tako da se gotovo presipaju hranom, kako bi pilićima bio omogućen lak pristup hrani. U prvim danima života pilića na farmi posebno treba koristiti najkvalitetniju hranu i omogućiti im da se hrane po volji. Voditi računa da dodatne hranilice nikad ne ostanu prazne i stalno distribuirati hranu kroz objekat. Hrana se daje više puta dnevno, tako da pilići sve vreme na raspolaganju imaju svežu i čistu hranu. Na početku tova hranilice postaviti najniže moguće i tokom vremena kontrolisati nivo hrane u hranilicama. Kako pilići rastu, visinu hranilice treba podešavati tako da rub hranilice bude u visini leđa pilića. Posle prvih 7

dana, pilići prelaze na redovni sistem.

Slično hrani, pilićima se mora obezbediti i voda, čak je mnogo važnije da pilići nikada ne budu bez vode, nego bez hrane. Nedostatak vode će posebno veliku štetu napraviti ako je u objektu suv vazduh, jer pilići mogu dehidrirati. Kvalitet vode mora se redovno kontrolisati, ako se koristi vodovodna mreža- minimum jednom godišnje, a ako se koriste sopstveni izvori vode za piće- 2 do 3 puta godišnje. Pored hrane i vode, pilićima svoju kancelariju u objektu za smeštaj zaposlenih. Prisustvo veterinara je bitno zbog prevencije bolesti od najvećeg značaja kod tova brojlera. Period od 6 nedelja je kratak i nema prostora za eventualno lečenje. Ako se uzme sve navedeno u obzir, potrebno je naglasak staviti na prevenciju u odnosu na lečenje- stvaranjem optimalnog okruženja, prevencijom bolesti i nabavkom kontrolisane- kvalitetne hrane.

IV faza – isporuka utovljenih pilića

Da bi se obezbedila efikasnost proizvodnje i kvalitet proizvoda, pre i za vreme hvatanja, transporta i klanja pilića moraju se poštovati određena pravila. Ovo je veoma osjetljiv deo proizvodnje i ukoliko se obavi nestručno i nepažljivo štete koje nastaju na samom kraju tova mogu biti veoma velike. Potrebno je dobro organizovati vreme isporuke, dolazak vozila na farmu i dodatnu radnu snagu, koja je po mogućству uigrana ekipa koja će brzo i kvalitetno obaviti posao. Prilikom isporuke potebno je napraviti Plan isporuke pilića. Prilikom hvatanja bitno je da se uklanjuju loši, deformisani i zakržljali pilići, jer mogu loše uticati na klasu celog jata. Hranu je pilićima neophodno uskratiti 8-12 sati pre početka klanja, to obuhvata vreme za hvatanje i transport, dok voda treba da bude na raspolaganju što je duže moguće.

Takođe je potrebno ukloniti ili podići svu opremu koja može da smeta, u velikim objektima, prilikom isporuke mogu se postaviti i pregrade, da bi se izbeglo sakupljanje u gomile i gušenje. Isporuka se organizuje u večernjim ili u ranim jutarnjim satima, kad je još mrak. Objekat je poželjno da bude zamračen, ili osvjetljen sa plavim svetlima, jer tada pilići slabije vide. Posebnu pažnju treba obratiti na sam čin stavljanja brojlera u gajbu, jer se tu mogu stvoriti povrede. Brojleri se prvo stavljaju u gajbe, a zatim se gajbe pažljivo stavljaju na kamion. Gajbe, kao i kamion moraju biti temeljno oprani i dezinfikovani. Broj pilića u gajbama zavisi od završne težine. Smrtnost tokom hvatanja i transporta brojlera ne sme biti veća od 1,5 %.

Nakon svakog turnusa, objekti se ponovo čiste, Peru i dezinfekuju, a sva voda od pranja objekata odvodi se u sabirne jame. Nakon svakog ovoženja živine pored objekata Peru se i dezinfikuju interne saobraćajnice u okviru kompleksa. Jame će se prazniti auto-cisternama.

Prilikom čišćenja objekata priljava prostirka (slama) se odvozi iz objekata kamionima na dalji tretman i postupanje sa istom. U okviru kompleksa nije predviđeno skladištenje hrane i prostirke, nego se dopremaju po potrebi, pre početka uzgoja. U okviru kompleksa su predviđene 2 paralelne interne saobraćajnice koje služe za dovoz/odvoz životinja, hrane i prostirke, odvoz uginulih životinja i po potrebi požarnih vozila. Jedna saobraćajnica je „čista“ i služi za dopremanje hrane i životinja, a druga služi za odvoženje uginulih životinja. Ove dve saobraćajnice se ne ukrštaju.

(в) процена врсте и количине очекиваних отпадних материја и емисија који су резултат редовног рада пројекта:

Tokom proizvodnog ciklusa na farmi pilića neizbežna je pojava uginulih jedinki, koje će se čuvati u specijalno konstruisanim i obeleženim posudama u minus temperaturnom režimu. Takođe, nakon završetka svakog ciklusa generiše se otpadna prostirka-

stajnjak. S obzirom na to da na predmetnoj lokaciji nije planirano skladište za stajnjak-prostirka sakupljena prilikom čišćenja objekata za uzgoj pilića, će se nakon izdubravanja objekata, bez zadržavanja na lokaciji, predavati registrovanom poljoprivrednom gazdinstvu na dalje postupanje u skladu sa regulativom. Tokom redovnog rada predmetnog kompleksa generisće se i druge vrste neopasnog i opasnog otpada: ambalažni otpad od sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju, deratizaciju, hrane, otpadne fluo cevi, sijalice, ostali električni i elektronski otpad, otpadni mulj od čišćenja sabirnih jama i separatora, kao i određene vrste farmaceutskog i veterinarskog otpada. Pored ovih vrsta otpada, tokom redovnog rada će nastajati i određene količine komunalnog i komercijalnog otpada.

Procenjene vrste i količine otpada koji će nastajati redovnim radom kompleksa farme pilića su:

- uginule jedinke- oko 4-5 % po turnusu, odnosno oko 40 t godišnje;
- otpadna prostirka- stajnjak- oko 400 t, godišnje;
- opasni ambalažni otpad- oko 200 kg godišnje;
- neopasni ambalažni otpad- oko 50 t godišnje;
- sijalice- oko 30 kg godišnje;
- ostali EE otpad- ne može se proceniti količina;
- otpadni mulj od čišćenja sabirnih jama i separatora- ne može se proceniti količina;
- farmaceutski i veterinarski otpad- ne može se proceniti količina.

Komercijalni otpad – javljaće se u malim količinama, usled svakodnevnih aktivnosti rada u kancelariji. Kao komercijalni otpad mogu se javiti spajalice, klemerice, ostali kancelarijski materijal i elektronska oprema. Komercijalni otpad će se razvrstavati i predavati kao sekundarna sirovina ovlašćenim operaterima, kad se javi potreba za tim. *Komunalni otpad* – javljaće se kao rezultat svakodnevnih aktivnosti na predmetnoj lokaciji i odlagaće se u kontejnere do preuzimanja od strane ovlašćenog operatera.

- zagađivanje vode;

U procesu redovnog rada farme pilića brojlera generisće se:

Sanitarno-fekalne otpadne vode, koje će nastajati tokom redovnog rada predmetnog kompleksa farme, odnosno objekta za smeštaj zaposlenih, odakle će se sistemom interne kanalizacione mreže odvoditi u vodonepropusnu septičku jamu zapremine 6,8m³, čije će pražnjenje biti u nadležnosti komunalnog preduzeća.

Atmosferske otpadne vode su vode koje će se generisati na lokaciji kao otpadne vode sa krovnih površina objekata i saobraćajnih, parking i manipulativnih površina, a koje nastaju usled atmosferskih padavina. Atmosferske vode sa krovnih površina su uslovno nezagađene i mogu se, bez prethodnog tretmana razlivati po okolnom terenu.

Atmosferske vode sa saobraćajnih i manipulativnih površina su potencijalno zagađene, zbog čega će se, pre upuštanja u sabirne jame, prečišćavati na separatorima masti i ulja.

Otpadne vode od pranja i održavanja – Nakon svakog turnusa, objekti će se čistiti, prati i dezinfikovati, a sva voda od pranja objekata će se odvoditi u sabirne jame, koje će se nalaziti između objekata za uzgoj pilića. Nakon svakog odvoženja živine, pored objekata se Peru i dezinfikuju interne saobraćajnice u okviru kompleksa. Na sadašnjem nivou razrade tehničke dokumentacije nije moguće dati precizne podatke o očekivanim količinama otpadnih voda od pranja objekata za uzgoj pilića. Na osnovu literarnih podataka i poznatih iskustava drugih sličnih kompleksa farmi pilića, okvirna procena je da će količina otpadnih voda koja će se generisati usled pranja predmetnih objekata biti viša od 250 m³ godišnje.

Na predmetnoj lokaciji, duž zapadne ograde predmetnog kompleksa, nalaziće se upojni kanal, ukupne površine 2.702,00 m², koji će se koristiti za prihvatanje viška atmosferskih

otpadnih voda sa zelenih površina u slučaju velikih padavina.

- zagađivanje vazduha;

Emisije zagađujućih materija u vazduh koje će nastajati tokom redovnog rada kompleksa farme pilića su: neprijatni mirisi, NH₃, CO₂, prašina i sl. Amonijak i neprijatni mirisi nastaju kao rezultat odvijanja metaboličkih procesa u životinjama i biohemijiskog razlaganja organskih materija u stajnjaku, dok ugljen-dioksid nastaje kao proizvod disanja pilića.

Procena vrsta i količina emisija u vazduh vršiće se na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu nacionalnog i lokalnog registra izvora zagađivača (Službeni glasnik RS broj 91/10, 10/13 i 98/16). Shodno tome vršiće se proračun emisija za: NMVOC, NH₃, PM₁₀, NO i CH₄, na osnovu emisionog faktora propisanog za uzgoj brojlera. Prašina je s druge strane, glavni pratićac većine tehnoloških procesa u živinarskoj proizvodnji i može nastati u proizvodnim objektima kao posledica aktivnosti pilića, odnosno usitnjavanja prostirke i suvog fecesa, rasipanja hrane, kože i perja životinja. Međutim, prašina može nastati i prilikom obavljanja pripremnih radnji za odvijanje proizvodnog procesa, kao što su skladištenje slame, razastiranje prostirke, izdubrivanje objekata, istovar hrane i pomoćnih sredstava.

Pored navedenog, do lokalnog porasta zagađenosti vazduha i pojave difuznih emisija može doći usled odvijanja transportnog saobraćaja na lokaciji predmetnog kompleksa. Aerozagađenje poreklom iz izduvnih gasova motora je praćeno emisijama: ugljen-monoksida, ugljen-dioksida, ugljovodonika, azotovih oksida, čađi i praštine. Zagađivanje je veće pri nepotpunom sagorevanju goriva koje se naročito javlja prilikom kočenja, gašenja i paljenja motora.

- zagađivanje podzemnih voda i zemljišta;

Na osnovu Pravilnika o listi aktivnosti koje mogu da budu uzrok zagađenja i degradacije zemljišta, postupku, sadržini podataka, rokovima i drugim zahtevima za monitoring zemljišta („Službeni glasnik RS“, broj 102/20) planirani objekat se nalazi na *Listi aktivnosti koje mogu da budu uzrok zagađenja i degradacije zemljišta*, pod tačkom 6.6.a (Prilog 1. Pravilnika). Na osnovu navedenog Pravilnika, vlasnik ili korisnik zemljišta ili postrojenja (predmetnog objekta) koji obavlja aktivnosti sa Liste, će biti dužan da obavlja monitoring zemljišta prema uslovima iz Pravilnika. Monitoring zemljišta treba da prikaže podatke o stanju i kvalitetu zemljišta pre početka, u toku obavljanja kao i po završetku obavljanja aktivnosti. S tim u vezi, pre početka izvođenja radova na izgradnji kompleksa farme na predmetnoj lokaciji će biti izvršeno uzorkovanje zemljišta kako bi se ustanovilo „nulto“ stanje.

- buka, vibracija;

Značajni izvori buke sa aspekta zaštite životne sredine na lokaciji mogu biti instalirana oprema i transportna sredstva. Buka koju bi izazivala instalirana oprema u vidu ventilacionog sistema, pumpi za vodu i slično, ne sme biti visokog intenziteta s obzirom da su pilići osetljivi na povišeni nivo buke. Povišeni nivoi buke koji se mogu javiti usled kretanja transportnih vozila na lokaciji nisu učestali iz razloga što je u toku redovnog rada frekvencija trasnportnih vozila veoma mala. Slučajevi kada se mogu očekivati povišeni nivoi buke su prilikom naseljavanja i iseljavanja pilića, odnosno u trenucima čišćenja postrojenja, punjenja silosa za hranu i sl. U toku redovnog rada predmetnog kompleksa, imajući u vidu karakteristike planiranih aktivnosti, neće biti značajnih izvora vibracija.

- svetlost, toploća, radijacija, itd.

Tokom redovnog rada, neće biti niti se očekuju neugodnosti u vidu emisija svetlosti, toploće niti radijacionog i nejonizujućeg zračenja.

3.	Приказ главних алтернатива које је носилац пројекта размотро и најважнијих разлога за одлучивање, водећи при том рачуна о утицају на животну средину. Главни разлог за избор макролокације у широј зони Баčке Тополе је близина потенцијалног тржишта. Кључни фактори за одабир предметне локације су следећи: удаљеност од Суботице износи око 30 km, од Новог Сада око 60 km, а од Београда 125 km. Поред тога битан податак је и непосредна близина потенцијалних добављача главних сировина за исхрану товних пилића, као и потребних површина обрадивог земљишта за рас простирanje отпадне простираје/стajnjaka након завршетка турнуса. Носилац пројекта није разматрао алтернативна решења с обзиром на погодности у погледу положаја предметне локације.
4.	Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта укључујући: (а) становништво; Предметна локација се налази ван граница насељеног места, тј. у његовој блијој околини се не налазе стамбени објекти, те с тим у вези рад комплекса нema утицаја на становништво. (б) фауна; У зони утицаја фарме нema представника ретких и угрожених животинских врста. (в) флора; У зони утицаја фарме нema представника ретких и угрожених биљних врста као ни poseбно вредних биљних zajedница. (г) земљиште; Током експлоатације предметног комплекса, нije предвиђено складиштење стajnjaka, с обзиром на то да ћe се исти одвозити са локације одмах након чиšćenja објеката за узгој пилића. Ипак, могуће је загађење земљишта у slučaju неадекватног поступања са стajnjakom. Такођe, на локацији ћe бити постављени дизел агрегат и трансформатор-станција, те је у slučaju procurenja дизел горива и/или трансформаторског уља, могуће загађење земљишта. (д) вода; На предметној локацији током редовних активности комплекса фарме у водонепропусну септичку јamu ћe се испуштати генерисане санитарно-фекалне отпадне воде, док ћe се у једанаест сабирних јама сакупљати атмосferske воде са манипулативних и саобраћајних површина као и воде од прања објеката и саобраћајница. (ћ) ваздух; У процесу редовног рада може доћи до појаве непријатних мириза, NH₃, CO₂, праšina и сл. Такођe, може доћи до локалног пораста загађености ваздуха и појаве дифузних emisija usled odvijanja транспортног саобраћаја на локацији. (е) климатски чиниоци; У току редовног рада пројекта нећe бити утицаја на климатске чиниоце. (ж) грађевине; Нећe бити утицаја. (з) непокретна културна добра и археолошка налазишта; На предметној локацији nisu evidentirani објекти од културног značaja. Zbog могућности постојања археолошких налаза и структура у току земљаних радова треба obezбедiti археолошки надзор (Решење Меđuopštinskog завода за заштиту споменика културе Subotica).

(и) пејзаж;

Doći će do промене пејзажа.

(ј) међусобни односи наведених чинилаца.

Неће бити утицај.

5. Опис могућих значајних утицаја пројекта на животну средину (непосредних и посредних, секундарних, кумулативних, краткорочних, средњорочних и дугорочних, сталних, привремених, позитивних и негативних) до којих може доћи услед:

(а) постојања пројекта;

Predmetni kompleks фарме пилића се, према planiranom kapacitetu od 315.000 jedinki, налази на Listi I Uredbe o utvrđivanju liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na животnu средину („Sl. glasnik RS“, br. 114/08), te je za isti obavezna izrada studije o proceni uticaja na животну средину. Na osnovу planiranog kapaciteta, predmetni kompleks подлеže i odredbama Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja животне средине („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 25/15) i Uredbe o vrstama aktivnosti i postrojenja за koje se izdaje integrisana dozvola („Sl. glasnik RS“, br. 84/05), тако да је пре почетка рада neophodno da nosilac пројекта за предметни комплекс ishoduje integrisanu dozvolu. Jedan od најважнијих аспеката у сектору intenzivnog uzgoja živine представља управљање стajnjakom, jer је повезано са потенцијалним uticajima nutrijenata на животну средину, односно на подземне воде и земљиште usled складиштења и растурења стajnjaka по njivama. Stoga, највећи negativan uticaj на животну средину usled eksploatacije фарме пилића управно може бити изазван usled неадекватног рукovanja и неправилног складиштења стајског дубрива, неадекватне опреме за сакупљање и пренос течног стajnjaka, као и нерегулисаног одвођења отпадних вода poreklom из производног поступка uzgoja пилића, односно од прања објекта за uzgoj пилића. Do značajnih negativnih uticaja poreklom od aktivnosti које се одвијају на farmi пилића могу dovesti i neadekvatno управљање производима животинског porekla, као и difuzioni izvori zagađivanja vazduha i emisije u vazduh iz ventilacionih otvora објекта за uzgoj пилића, neadekvatno управљање generisanim otpadom i emisija buke poreklom od instalirane опреме (ventilacioni i rashladni sistemi, dizel agregat i sl).

(б) коришћења природних ресурса;

Napajanje објекта водом и ископ бунара нису предмет овог пројекта и пројектне документације, već će бити предмет posebnog пројекта.

(в) емисија загађујућих материја, стварања неугодности и уклањања отпада; као и опис метода предвиђања коришћених приликом процене утицаја на животну средину.

Uticaj na kvalitet vazduha

Kada је reč о појави прашице и emisije izduvnih gasova који потичу од rada građevinskih машина prilikom izvođenja radova, количина загађujućih материја opada sa udaljenjem od izvora emisije, па се kratкотрајни negativni uticaj može очекivati само на простору градилишта и у најближој okolini. S обзиром на lokaciju предметног kompleksa može se zaključiti da tokom izvođenja radova neće doći do značajnog narušavanja kvaliteta животне средине.

Tokom redovnog rada предметног kompleksa фарме долaziće do emisije štetnih материја iz samog proseца uzgoja пилића, као што су NH₃, CO₂, прашина i neprijatni mirisi. Koncentracija i količina štetnih материја које се на овај начин emituju u vazduh zavisi od niza faktora, као што су: спољни vremenski uslovi (letnji, zimski), kvalitet ambijenta u objektima за uzgoj пилића, stepen održavanja higijene, величина пилића које се trenutno nalaze u halama i sl. Emisije u vazduh na предметној lokaciji mogu poticati i od izduvnih gasova motornih vozila nastalih kretanjem vozila u okviru kompleksa, који су појачани u uslovima промене režima rada motora (ubrzanje, usporenje, kočenje, gašenje i paljenje).

motora).

Uticaj na kvalitet vode i zemljišta

U toku izgradnje kompleksa može doći do zagađivanja tla i podzemnih voda pojasa oko gradilišta usled isticanja nafte, benzina, raznih ulja i maziva iz građevinskih mašina, tj. vozila koja dovoze građevinski materijal i opremu, ukoliko nisu predviđene adekvatne preventivne mere zaštite. Ovakva ispuštanja ne mogu bitno da ugroze zemljište, jer se radi o malim količinama, a mogu se sprečiti utakanjem goriva u mašine van gradilišta i redovnim održavanjem građevinskih mašina, za što je odgovoran izvođač radova. Ukoliko dođe do ispuštanja ulja i goriva na tlo neophodno je odmah izvršiti sanaciju, posipanjem mesta izlivanja apsorbentom (zeolit i sl) u cilju sakupljanja prosutih naftnih derivata.

Tokom izgradnje, u fazi izvođenja zemljanih radova i uklanjanja zemljišta, može doći do negativnog uticaja ukoliko se uklonjeni humusni sloj zemljišta ne skladišti na adekvatan način (odvojeno od ostalog uklonjenog zemljišta lošijeg kvaliteta) do odgovarajuće upotrebe na istoj ili drugoj lokaciji.

Zagađenje zemljišta i podzemnih voda tokom eksploatacije predmetnog kompleksa farme pilića može da se desi u slučaju neadekvatnog skladištenja stajnjaka, odnosno ukoliko se sa stajnjakom ne bude postupalo u skladu sa Nitratnom direktivom (91/676/ECC). Negativan uticaj na kvalitet zemljišta i podzemnih voda može biti izazvan i nekontrolisanim ispuštanjem potencijalno zagađenih otpadnih atmosferskih voda sa saobraćajnicama, manipulativnih i parking površina koje nisu prethodno prečišćene na separatoru masti i ulja, kao i nekontrolisanog odvođenja otpadnih voda od pranja. Takođe, do zagađenja zemljišta i podzemnih voda može doći i u slučaju akcidentnih situacija i to usled izlivanja dizel goriva iz dizel agregata ili transformatorskog ulja iz trafo-stanice, po okolnom terenu.

Otpad

Otpad koji će nastajati prilikom izgradnje predmetnog kompleksa farme je građevinski, ambalažni i komunalni otpad. Građevinski otpad će se kontinuirano u toku izvođenja radova odvoziti sa gradilišta, kako se ne bi nagomilavao, za što će biti angažovano ovlašćeno preduzeće. Moguće je i generisanje opasnog otpada, kao što su ostaci boja, lakova i rastvarača i ambalažni otpad od opasnih materija. Ovaj uticaj se karakteriše kao uticaj privremenog karaktera, a mere zaštite životne sredine za njegovo ublažavanje koje će se primenjivati tokom izgradnje će biti propisane studijom o proceni uticaja predmetnog kompleksa farme na životnu sredinu.

Tokom redovnog rada kompleksa farme pilića nastajuće: stajnjak, uginule životinje, EE otpad, otpadni mulj od čišćenja sabirnih jama i separatora, farmaceutski i veterinarski otpad usled aktivnosti veterinara, komunalni, komercijalni i ambalažni (opasan i neopasan) otpad.

Otpadna prostirka-stajnjak sa fecesom, koji će se generisati na kraju svakog proizvodnog ciklusa, se na lokaciji neće skladištiti, već je predviđeno da se nakon izdubravanja objekata, predaje registrovanom poljoprivrednom gazdinstvu iz Bačke Topole, sa kojim će nosilac projekta zaključiti ugovor. Stajnjak će se koristiti kao visokokvalitetno đubrivo za đubrenje poljoprivrednih površina u vlasništvu poljoprivrednog gazdinstva.

Uginule jedinke pilića koje će nastajati tokom proizvodnog ciklusa na farmi, čuvaće se u specijalno konstruisanim i obeleženim posudama u minus temperturnom režimu do predaje ovlašćenom operateru- kafileriji.

Upravljanje otpadom će biti sproveđeno u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 14/16 i 95/18- dr. zakon), kao i propisima donetim na osnovu Zakona, uz primenu načela hijerarhije upravljanja otpadom. Razvrstavanje otpada prema poreklu i sastavu će se vršiti na mestu njegovog nastanka i na lokacijama će biti predviđen posebno obezbeđen i označen prostor za smeštaj opreme za sakupljanje i skladištenje različitih otpada koje se mogu generisati u toku rada postrojenja.

Komunalni otpad će se odvojeno sakupljati u kontejnere, koje će prazniti nadležno

komunalno preduzeće po utvrđenoj dinamici. Komercijalni otpad će se razvrstavati i predavati kao sekundarna sirovina ovlašćenim operaterima, kad se javi potreba za tim. Opasan ambalažni otpad će se pakovati, obeležavati i privremeno skladištiti na mestu koje će za tu potrebu biti predviđeno i uređeno i isti će na skladištu biti do predaje ovlašćenom operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje ovom vrstom otpada. Za upravljanje opasnim otpadom, kao i ostalim otpadom koji nije komunalni, sa ovlašćenim operaterima će biti zaključeni ugovori o preuzimanju otpada na dalje zbrinjavanje.

Uticaj buke i vibracija

Buka kao nužna posledica izvođenja radova, privremenog je karaktera, i to samo dok traju radovi. Ovakav nivo buke nepovoljno deluje na okruženje, ali trajanje buke će biti vremenski ograničeno. Povećani nivo buke ne bi trebalo očekivati na udaljenosti većoj od 25 m od mesta izvođenja radova, s obzirom na to da nivo buke opada sa kvadratom rastojanja, zemljишte apsorbuje, a vegetacija i apsorbuje i reflektuje zvučne talase. Navedeni uticaji su privremenog karaktera, a njihov uticaj bi se ograničio samo na lokaciju gradilišta.

Mogući izvori buke tokom redovnog rada kompleksa farme su instalirana oprema (ventilacioni sistem, pumpe za vodu i sl) i transportna sredstva. Buka usled rada opreme za uzgoj pilića ne sme biti visokog intenziteta s obzirom da su pilići osjetljivi na povišeni nivo buke. Uticaj buke poreklom od transportnih vozila je povremenog karaktera, imajući u vidu da će se saobraćaj unutar kompleksa odvijati povremeno, između dva proizvodna ciklusa. Povišeni nivoi buke, takođe povremenog karaktera, se mogu očekivati prilikom naseljavanja i iseljavanja pilića, tokom čišćenja postrojenja, punjenja silosa za hranu i sl.

Vibracije se mogu javiti u toku izgradnje objekata, usled angažovanja radnih mašina i transportnog saobraćaja, kao i tokom redovnog rada usled kretanja teretnih vozila. Uticaji buke i vibracija tokom izgradnje i redovnog rada predmetnog kompleksa će biti privremenog karaktera, minimizirani primenom mera zaštite životne sredine propisanih studijom o proceni uticaja predmetnog kompleksa na životnu sredinu.

6. Опис мера предвиђених у циљу спречавања, смањења или отклањања сваког значајног штетног утицаја на животну средину.

U cilju suočenja mogućih negativnih uticaja, usled rada predmetnog kompleksa farme, u granicama prihvatljivosti i zaštite životne sredine, uz istovremeno ostvarenje planiranog obima poslovanja, neophodno je sprovesti mere zaštite životne sredine, koje su predviđene zakonima i drugim propisima, kroz mere zaštite koje treba predvideti tehničkom dokumentacijom, zatim primenom dodatnih tehničkih mera zaštite, kroz preventivne mere zaštite od udesa, i dr.

Predviđene mere zaštite pre i u toku izvođenja radova na izgradnji kompleksa farme pilića

Tokom izvođenja radova na pripremi terena i izgradnji objekta potrebno je planirati i primeniti sledeće mere zaštite:

- Nosilac projekta je dužan da poštuje Zakon o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09 - ispr., 64/10 - odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 - odluka US, 50/13 - odluka US, 98/13 - odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19- dr. zakon i 9/20), kao i podzakonska akta doneta na osnovu ovog Zakona;
- Tehničkim rešenjem i tehnologijom izvođenja radova obezbediti da pri izgradnji i tokom eksploatacije predmetnog kompleksa ne dođe do zagađenja podzemnih i površinskih voda;
- Radove izvoditi prema tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je izdata građevinska dozvola, odnosno vršiti prema tehničkim merama, propisima, normativima i standardima koji važe za izgradnju ovakvih objekata,
- Pre početka izvođenja radova na izgradnji kompleksa farme, na osnovu Zakona o zaštiti zemljišta („Službeni glasnik RS“, br. 112/15) i Pravilnika o listi aktivnosti koje mogu da budu uzrok zagađenja i degradacije zemljišta, postupku, sadržini

podataka, rokovima i drugim zahtevima za monitoring zemljišta („Službeni glasnik RS“, br. 102/20), izvršiti uzorkovanje zemljišta od strane akreditovane laboratorije, u cilju određivanja „nultog“ stanja;

- Sprovoditi striktnu zaštitu svih delova terena izvan neposredne zone radova, što znači da se izvan granica predmetnih parcela ne može koristiti postojeća površina kao trajno ili privremeno odlagalište materijala, kao što su pozajmišta materijala, platoi za parkiranje ili popravku mašina;
- Predviđeti zabranu otvaranja nekontrolisanih prilaznih puteva do pojedinih delova gradilišta;
- Građevinski i ostali otpadni materijal, koji nastane u toku izvođenja radova sakupiti, razvrstati i privremeno skladištiti, na odgovarajućim odvojenim mestima predviđenim za ovu namenu, isključivo u okviru gradilišta, do predaje licu koje ima dozvolu za upravljanje ovom vrstom otpada (transport, skladištenje, ponovno iskorišćenje, odlaganje otpada);
- Voditi evidenciju o:
  - o vrsti, klasifikaciji i količini građevinskog otpada koji nastaje na gradilištu,
  - o izdvajanju, postupanju i predaji građevinskog otpada (neopasnog, inertnog, opasnog otpada, posebnih tokova otpada),
- Pranje i čišćenje angažovane mehanizacije, opreme i alata, dozvoljeno je isključivo na za to predviđenim mestima, koja su specijalno opremljena da se preventivno izbegne zagađenje tla i vode. Analogno tome, ispiranje betonskih mešalica i nekontrolisano uklanjanje preostalog betona treba da bude kontrolisana operacija;
- Parkiranje mašina i vozila vršiti samo na uređenim mestima. Na mestu predviđenom za parkiranje mašina i vozila preuzeti posebne mere za zaštitu od zagađenja zemljišta uljem, naftom ili naftnim derivatima. U slučaju da se zemljište kontaminira prosutim uljem ili na neki drugi način, neophodno je da se sloj kontaminiranog tla ukloni i adekvatno skladišti do predaje ovlašćenom operatoru;
- Snabdevanje mašina naftom i naftnim derivatima obavljati na posebno opremljenim mestima, a u slučaju da dođe do izlivanja ulja i goriva u zemljište odmah prekinuti radove i izvršiti sanaciju, odnosno remedijaciju zagađene površine;
- Svu ambalažu od nafte i drugih naftnih derivata prikupljati i skladištiti na predviđena odlagališta za tu vrstu otpada;
- U slučaju kvara na angažovanoj mehanizaciji, ista se mora ukloniti sa gradilišta i zameniti drugom/ispravnom (mehanizacijom);
- U slučaju udesnih situacija u toku izvođenja radova (prosipanje manjih količina ulja, goriva, aditiva, boja, otpadnih (zagađenih) voda i sl), neophodno je izvršiti hitnu lokalizaciju i sanaciju. U svrhu lokalizacije zagađenja i sanacije akcidenta potrebno je obezbediti dovoljne količine adekvatne opreme i materijala; Sprovoditi prikupljanje humusnog materijala i adekvatno skladištiti do odgovarajuće upotrebe na istoj lokaciji u završnim radovima ili na drugoj lokaciji; Obezbediti da se višak sakupljenog čvrstog zemljanog materijala koji je proizvod procesa izgradnje odlaže u skladu sa zakonom;
- Voditi Zapisnik o predaji viška zemljišta nadležnim lokalnim organima i Zapisnik o postupanju sa plodonosnim slojem zemljišta;
- Ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova najde na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah prekine radove i obavesti nadležnu organizaciju za zaštitu spomenika kulture;
- Ako se u toku radova najde na prirodno dobro koje je geološko-paleontološkog tipa i mineraloško-petrografskog porekla, za koje se prepostavlja da ima svojstvo prirodnog spomenika, izvođač radova je dužan da o tome obavesti nadležnu organizaciju za zaštitu prirode.

7.	Нетехнички резиме информација од 2 до 6.
	Saobraćajna infrastruktura U okviru kompleksa je predviđen režim saobraćaja teretnih vozila max. težina vozila 40t. Teretna vozila nakon ulaska se kreću internim saobraćajnicama u okviru parcele. Nakon obavljenog utovara/istovara, teretna vozila se vraćaju istim internim saobraćajnicama i napuštaju kompleks. U okviru kompleksa je predviđena horizontalna i vertikalna saobraćajna signalizacija. Interni putevi i platoi su namenjeni za saobraćaj teretnih vozila sa poprečnim padom od oko 1-2,5% prema osi saobraćajnice, sabirnim jamama za prikupljanje vode i zelenim površinama. Oko objekata predviđene su betonske pešačke staze - trotoari širine 1m, 1.5m, 2.5m i 3.5 m. Kolski saobraćaj nije predviđen u okviru parcele, a parkiranje za vozila zaposlenih je predviđeno pored objekta za smeštaj zaposlenih uz buduću internu saobraćajnicu. Način saobraćajnog povezivanja parcela sa okruženjem, predviđa se preko postojećeg atarskog (poljskog) puta min. širine 3.5m sa proširenjem na ulazu u kompleks, koja se nalazi na k.p.4912 K.O. Bačka Topola. Interna saobraćajnica povezuje kompleks farme preko poljskog puta na parceli k.p.4912 K.O. Bačka Topla, u svemu u skladu sa rešenjem iz urbanističkog projekta. Poljski put je povezan sa javnom saobraćajnicom Bačka Topola-Senta. Projektom je predviđeno ukupno 6 parking mesta za putnička vozila – za zaposlene i posetioce kompleksa. Zelenilo i ograda Pod zelenilom je planirano ukupno 18.489,00m² (39,07% od ukupne površine delova parcela). Oko kompleksa je predviđena transparentna ograda sa kapijama. Mašinske instalacije Prema proceni na osnovu dostavljenih tehničkih i tehnoloških podloga u proseku je potrošnja gase 80Sm³/h po objektu (ukupno cca. 560Sm³/h) sa 8 gasnih grejalica po objektu GP95. Rezerva_4x80Sm³/h - 320Sm³/h. Za potrebe ishodovanja lokacijskih uslova Investitor se saglasio da se zahteva kapacitet 900 Sm³/h i pritisak 500mbar. Vodovod i kanalizacija Za potrebe napajanja objekata vodom bušiće se bunari. Predlog Investitora je da postoje 2 bunara koja će napajati farmu (1 radni + 1 rezervni), kao i 1 rezervoar za vodu. Rezervoari će se koristiti za napajanje sistema farme i pp zaštitu. Ako kvalitet vode ne bude zadovoljavao zahtevani kvalitet za napajanje životinja, voda će se prečišćavati. Predvideti pumpnu stanicu u kojoj će biti smeštene 2 pumpe za vodu (radna i rezervna). Zahtev prestavnika investitora da se obezbedi rezervoar koji će zadovoljiti min. potrebe farme za snabdevenje vodom u trajanju od 12h u slučaju kvara, dok se sistem ne osposobi ili zakonski propisan minimum, ako se zahteva veći kapacitet. Snabdevanje vodom: Napajanje objekata za pojenje životinja – 1.3 l/s (112m³/24h) Za rashladni sistem – 4.7 l/s (280 l/min) Za objekat za smeštaj zaposlenih – 1l/s Hidrantska mreža (spoljašnja i unutrašnja) – potrebno je 10 l/s Odvođenje otpadnih voda: Objekat za smeštaj radnika – kapacitet septičke jame Potrebna septička jama je za 10 ekvivalent stanovnika i to V=cca 6.8 m³, dim. osnova sj: cca 4x1.2 m Sabirne jame za pranje objekata_Tip 1 – kapacitet V=cca.50-60 m³, osnova sj 4x4 m (ukupno 4 komada)

	Sabirne jame za prikupljanje vode sa saobraćajnica_Tip 2 – kapacitet $V=1.65 \text{ m}^3$, osnova sj Fi 1.2m (unutrašnja mera 1m) <u>Odvođenje atmosferskih voda:</u> Odvođenje vode sa krovova objekata – na okolni teren. <i>Elektro instalacije</i> Prema poslatim tehnološkim podacima procena kapaciteta (nije finalna) je: PROCENA UKUPNA BILANSA SNAGE PREMA DATIM TEHNOLOŠKIM PARAMETRIMA Sistem za hranjenje: $0,55 \times 5 + 0,75 = 3,5 \text{ kw}$ (za jedan objekat). Ukupno $7 \times 3,5 = 24,5 \text{ kW}$ Ventilacija: $20 \text{ kW} \times 7 \text{ objekata} = 140 \text{ kW}$ Motorni pogoni žaluzina: $(3+1,5) \times 7 \text{ objekata} = 31,5 \text{ kW}$ Grejanje, ventilatori grejača, procena: $0,55 \times 8 = 4,4 \text{ kw}$ (za jedan objekat). Ukupno $7 \times 4,4 = 30,8 \text{ kW}$ Rasveta, procena $= 1,6 \text{ w/m}^2 = 1,6 \times 2,454 \times 7 = 27,5 \text{ kW}$ Vanjska rasveta= 2 kW Napajanje upravljačkih jedinica: $7 \times 0,5 = 3,5 \text{ kW}$ Bunar= 8 kW Pet cooling $4 \times 0,75 \text{ kW} \times 7 \text{ objekata} = 21 \text{ kW}$ Napajanje pomoćnih objekata: portirnica, dezobarijera= 15 kW Ukupno instalisano: $303,8 \text{ kW}$ Koeficijent jednovremenosti u fazi procene pretpostavljemo $K_f=1$ Ukupno jednovremeno: $303,8 \text{ kW}$ Rezerva= 166 kW <u>Možemo zaključiti da je potrebna trafostanica 1x630 kVA.</u>
8.	Подаци о могућим тешкоћама (технички недостаци или непостојање одговарајућег стручног знања и вештина) на које је наишао носилац пројекта. Nema.

Део I

Карактеристике пројекта

Ред. бр.	Питање	ДА/НЕ	Које карактеристике окружења Пројекта могу бити захваћене утицајем и како?	Да ли последице могу бити значајне? Зашто?
1	2	3	4	5
1.	Да ли извођење, рад или престанак рада пројекта подразумева активности које ће проузроковати физичке промене на локацији (топографије, коришћење земљишта, измену водних тела итд.)?			
1.1	Трајну или привремену промену коришћења земљишта, површинског слоја или топографије укључујући повећање интензитета коришћења?	Da.	Promena korišćenja zemljišta javiće se samo prilikom izgradnje kompleksa. Realizacija projekta obuhvata uređenje gradilišta, izvođenje predmetnih radova za izgradnju objekata. Svi radovi na realizaciji projekta u fazi pripreme terena spovodiće se na način na koji se neće ugroziti stabilnost terena na lokaciji i neposrednom okruženju.	Ne. Promene će biti jedino u vizuelnom smislu. Obzirom da na lokaciji nije bilo nikakvih objekata, promena će biti u tome što će se na tom mestu formirati kompleks farme. Izgradnja kompleksa farme je planirana u skladu sa Planskom dokumentacijom.
1.2	Рашчишћавање постојећег земљишта, вегетације или грађевина?	Da.	Na lokaciji nema nikakvih objekata, niti vegetacije više spratnosti, jedino je prisutan travnati pokrivač.	Ne. Zeleni pokrivač se uklanja само на деловима парцеле који су предвиђени за iskop.
1.3	Настанак новог вида коришћења земљишта?	Da.	Izgradnja objekata predviđena je на деловима парцеле. Ostali delovi ostaju под зеленилом. Под зеленилом је планирено укупно 18.489,00m ² (39,07% од укупне површине делова	Ne. Planirano je да 39,07% површине буде под зеленилом.

			parcela).	
1.4	Претходни радови, на пример бушотине, испитивање земљишта?	Ne.	Napajanje objekata vodom i iskop bunara nisu predmet ovog projekta i projektne dokumentacije, već će biti predmet posebnog projekta.	Ne.
1.5	Грађевински радови?	Da.	Promene na lokaciji ogledаće se u promeni namene zemljišta. Na parceli ће nakon završenih грађевинских радова бити формиран комплекс објеката.	Ne. Izgradnja комплекса фарме је планирана у складу са планским документима, уз примену одговарајућих мера заштите животне.
1.6	Довођење локације у задовољавајуће стање по престанку пројекта?	Ne.	/	Ne. Nakon prestanka рада комплекса локација се може користити у друге сврхе, а уклањање опреме и осталих инсталација нема последица.
1.7	Привремене локације за грађевинске радове или становљавање грађевинских радника?	Ne.	На локацији није планирано становљавање грађевинских радника.	Ne.
1.8	Надземне грађевине, конструкције или земљани радови укључујући пресецање линеарних објеката, насилање или ископе?	Ne.	На парцели нема постојећих објеката. Ископ ће се вршити у циљу изградње објекта.	Ne.
1.9	Подземни радови укључујући рудничке радове и копање тунела?	Ne.	У оквиру овог пројекта нису предвиђени руднички радови, нити копање тунела.	Ne.
1.10	Радови на исушивању земљишта?	Ne.	У оквиру овог пројекта нису предвиђено исушивање земљишта.	Ne.
1.11	Измуљивање?	Ne.	У оквиру овог пројекта нису предвиђено измуљивање.	Ne.

1.12	Индустријски и занатски производни процеси?	Ne.	/	Ne.
1.13	Објекти за складиштење робе и материјала?	Ne.	Tokom izgradnje ће део земљишта бити привремено зauзет за потребе складиштења грађевинског материјала. Комплекс објекта неће služiti за складиштење robe i материјала.	Ne. Tokom izgradnje uticaj je привременог карактера.
1.14	Објекти за третман или одлагање чврстог отпада или течних ефлуената?	Ne.	/	Ne. Čvrsti otpad- stajnjak ће се одmah nakon izdubrivanja direktno odvoziti sa lokacije. Otpadni mulj iz separatora ће се односити od strane ovlašćenog operatera.
1.15	Објекти за дугорочни смештај погоњских радника?	Ne.	Nije предмет овог пројекта.	Ne.
1.16	Нови пут, железница или речни транспорт током градње или експлоатације?	Da.	Uticaji које ће изградња приступног пута за предметни комплекс имати на животну средину, исти су као током изградње било ког другог приступног пута.	Ne. Zbog male frekvencije vozila.
1.17	Нови пут, железница, ваздушни саобраћај, водни транспорт или друга транспортна инфраструктура, укључујући нове или изменећене правце и станице, луке, аеродроме итд.?	Da.	У оквиру пројекта је предвиђен рејим саобраћаја теретних возила. Formираће се интерне саобраћајнице у оквиру комплекса. Начин саобраћајног повезивања парцела са окружењем, предвиђа се преко постојећег atarskog (poljskog).	Ne.
1.18	Затварање или скретање постојећих транспортних правца или инфраструктуре која води ка изменама кретања саобраћаја?	Ne.	У оквиру пројекта не долази до затварања или скретања постојећих саобраћајница.	Ne. Све ново формирани саобраћајнице биће у функцији комплекса и неће утикати на околне

1.19	Нове или скренуте преносне линије или цевоводи?	Ne.	/	saobraćajnice. Ne.
1.20	Запречавање, изградња брана, изградња пропуста, регулација или друге промене у хидрологији водотока или аквифера?	Ne.	U okviru ovog projekta nema hidroloških izmena.	Ne.
1.21	Прелази преко водотока?	Ne.	/	Ne.
1.22	Црпљење или трансфер воде из подземних или површинских извора?	Ne.	Napajanje objekata vodom i iskop bunara nisu predmet ovog projekta i projektne dokumentacije, već će biti predmet posebnog projekta.	Ne.
1.23	Промене у водним телима или на површини земљишта које погађају одводњавање или отицање?	Ne.	/	Ne.
1.24	Превоз персонала или материјала за градњу, погон или потпуни престанак?	Ne.	/	Ne.
1.25	Дугорочни радови на демонтажи, потпуном престанку или обнављању рада?	Ne.	U pitanju je novo gradnja, nema radova na demontaži.	Ne.
1.26	Текуће активности током потпуног престанка рада које могу имати утицај на животну средину?	Ne.	/	Sve planirane aktivnosti će se kontrolisano odvijati, uz primenu odgovarajućih mera zaštite, te se ne očekuje značajan uticaj.
1.27	Прилив људи у подручје, привремен или сталан?	Da.	Otvaranje kompleksa i početak njegovog rada donose nova radna mesta.	Ne. Radi se o privremenom prilivu ljudi, te uticaj neće biti značajan.

1.28	Увођење животињских и биљних врста?	нових	Da.	На онову решења о усlovima заштите prirode predviđeno je podizanje višespratnog zaštitnog zelenila.	Ne. Podizanje višespratnog zelenila ima ulogu u očuvanju biodiveziteta i kvaliteta životne sredine.
1.29	Губитак аутохтоних врста или генетске и биолошке разноврсности?	Ne.	/		Ne.
1.30	Друго?	Ne.	/		Ne.
2.	Да ли ће постављање или погон постројења у оквиру пројекта подразумевати коришћење природних ресурса као што су земљиште, вода, материјали или енергија, посебно оних ресурса који су необновљиви или који се тешко обнављају?				
2.1	Земљиште, посебно неизграђено или пољопривредно?	Da.	На delovima predmetne parcele biće izvršeni radovi iskopa u cilju izgradnje objekata.	Ne. Izgradnja kompleksa farme je planirana u skladu sa planskim dokumentima, uz primenu odgovarajućih mera zaštite životne sredine i zdravlja ljudi.	
2.2	Вода?	Ne.	Napajanje objekata vodom i iskop bunara nisu predmet ovog projekta i projektne dokumentacije, već će biti predmet posebnog projekta.	Ne.	
2.3	Минерали?	Ne.	/		Ne.
2.4	Камен, шљунак, песак?	Ne.	/		Ne.
2.5	Шуме и коришћење дрвета?	Ne.	/		Ne.
2.6	Енергија, укључујући електричну и течна горива?	Da.	Uticajem usled upotrebe električne energije za osvetljenje i rad opreme za uzgoj pilića, neće biti zahvaćene karakteristike okruženja projekta, ali u slučaju upotrebe dizel agregata (usled nestanka el. energije) i udesnog	Ne. Ukoliko se budu poštovale mere zaštite životne sredine u pogledu rukovanja sa dizel	

			izlivanja dizel goriva moguć je negativan uticaj na zemljište i podzemne vode predmetnog područja.	agregatom. Električna energija će se koristiti u skladu sa uslovima nadležnog preduzeća za distribuciju električne energije.
2.7	Други ресурси?	Ne.	/	Ne.
3. Да ли пројекат подразумева коришћење, складиштење, транспорт, руковање или производњу материја или материјала који могу бити штетни по људско здравље или животну средину или изазвати забринутост због постојећег или могућег ризика по људско здравље?				
3.1	Да ли пројекат подразумева коришћење материја или материјала који су токсични или опасни по људско здравље или животну средину (флора, фауна, снабдевање водом)?	Da.	Uticajem usled upotrebe sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju, deratizaciju i fumigaciju mogu biti zahvaćeni zemljište, podzemne vode i vazduh.	Ne. Ukoliko se bude postupalo u skladu sa bezbednosnim listom i sprovodile ostale preventivne mere заштите neće biti uticaja.
3.2	Да ли ће пројекат изазвати промене у појави болести или утицати на преносиоце болести (на пример, болести које преносе инсекти или које се преносе водом)?	Ne.	Preduzeće se sve mere prevencije nastanka bolesti.	Ne. Stvaranjem optimalnih uslova за uzgoj, prevencijom bolesti i nabavkom kontrolisane i kvalitetne hrane trebilo bi da se izbegну svi mogući neželjeni efekti.
3.3	Да ли ће пројекат утицати на благостање становништва, на пример променом услова живота?	Ne.	/	Ne.
3.4	Да ли постоје посебно рањиве групе становника које могу бити погођене извођењем пројекта, на	Ne.	/	Ne.

	пример болнички пацјенти, стари?			
3.5	Други узроци?	Ne.	/	Ne.
4.	Да ли ће током извођења, рада или коначног престанка рада настјати чврсти отпад?			
4.1	Јаловина, депонија уклоњеног површинског слоја или руднички отпад?	Da.	Zemljište može biti zahvaćeno uticajem.	Ne. Ukoliko se sa uklonjenim humusnim slojem i viškom iskopa земље tokom izvođenja radova bude postupalo na adekvatan način.
4.2	Градски отпад (из станова или комерцијални отпад)?	Da.	Generisće se komunalni otpad (ostaci hrane, ambalaža od proizvoda, flašice i limenke od tečnosti itd.) i eventualno komercijalni (papir, karton itd.)	Ne. Sav nastali otpad biće zbrinut u skladu sa zakonom.
4.3	Опасан или токсични отпад (укључујући радио-активни отпад)?	Da.	Uticajem usled generisanja opasnog otpada može biti zahvaćeno zemljište.	Ne. Ukoliko se postupa na adekvatan način sa opasnim otpadom (otpadna ambalaža, EE otpad i sl.).
4.4	Други индустријски процесни отпад?	Da.	U toku redovnog rada фарме može se javiti otpad u vidu uginulih пилића. Takođe generisace se i otpadna prostirka – стајњак.	Ne. Sa uginulom živinom postupaće se u skladu sa propisima.
4.5	Вишак производа?	Ne.	/	Ne.
4.6	Отпадни муль или други мульеви као резултат третмана ефлумента?	Ne.	Uticajem usled generisanja otpadnog mulja iz sabirnih jama i separatora masti i ulja prilikom pražnjenja istih mogu biti zahvaćeni земљиште и подземне воде предметног područja.	Ne. Ukoliko se sa otpadnim muljem bude postupalo na adekvatan način u skladu sa regulativom.
4.7	Грађевински отпад или шут?	Da.	Građevinski otpad se može javiti samo tokom izrade projekta tj. Tokom izvođenja	Ne. Sav otpad koji se bude generisao tokom

			građevinskih radova.	izvođenja građevinskih radova biće zbrinut u skladu sa propisima.
4.8	Сувишак машина и опреме?	Ne.	Sve mašine i sva oprema se po završetku radova odnose sa gradilišta.	Ne.
4.9	Контаминирано тло или други материјал?	Da.	Uticajem u slučaju generisanja kontaminiranog tla usled udesnog procurivanja dizel agregata, neadekvatnog održavanja separatora i sl. može biti zahvaćeno zemljište predmetnog područja.	Ne. Ukoliko se predvide odgovarajuće mere zaštite životne sredine.
4.10	Пољопривредни отпад?	Ne.	Uticajem usled generisanja i neadekvatnog postupanja sa stajnjakom mogu biti zahvaćeni zemljište i podzemne vode predmetnog područja.	Ne. Ukoliko se pridržava predviđenih mera prilikom aplikacije stajnjaka na obradive površine.
4.11	Друга врста отпада?	Da.	Može se javiti otpad od isteklih lekova ili ambalaže u kojima su bili upakovani lekovi.	Ne. Sav otpad koji se bude generisao u toku rada farme biće adekvatno zbrinut.
5.	Да ли извођење пројекта подразумева испуштање загађujuјућих материја или било којих опасних, токсичних или непријатних материја у ваздух?			
5.1	Емисије из стационарних или мобилних извора за сагоревање фосилних горива?	Da.	Uticajem usled emisije zagađujućih materija poreklom od rada građevinskih mašina može biti zahvaćen vazduh predmetnog područja.	Ne. Biće применjene mere za ublažavanje ove vrste uticaja.
5.2	Емисије из производних процеса?	Da.	Uticajem usled emisije amonijaka i neprijatnih mirisa koji nastaju kao rezultat odvijanja metaboličkih procesa u životinjama i biohemiskog razlaganja organskih materija u stajnjaku, zatim, ugljen-dioksida kao proizvoda disanja pilića, kao i	Ne. Biće применjene mere za ublažavanje ove vrste uticaja.

			prašina usled aktivnosti pilića, odnosno usitnjavanja prostirke i suvog fecesa, rasipanja hrane, kože i perja životinja može biti zahvaćen vazduh predmetnog područja.	
5.3	Емисије из материјала којима се рукује укључујући складиштење и транспорт?	Ne.	/	Ne.
5.4	Емисије из грађевинских активности укључујући постројења и опрему?	Da.	Tokom izvođenja građevinskih radova moguća je emisija šetnih gasova iz vozila sa unutrašnjim sagorevanjem i prasine.	Ne.
5.5	Прашина или непријатни мириси који настају руковањем материјалима укључујући грађевинске материјале, канализацију и отпад?	Da.	Prašina se može javiti samo tokom kretanja građevinskih mašina po zemlji.	Ne. Prašina se može javiti u kratkom vremenskom periodu, za vreme kretanja mašina.
5.6	Емисије због спаљивања отпада?	Ne.	Na lokaciji neće biti nikakvog spaljivanja otpada	Ne. Sav otpad koji se bude generisao biće zbrinut na adekvatan način u skladu sa zakonom.
5.7	Емисије због спаљивања отпада на отвореном простору (на пример, исечени материјал, грађевински остатци)?	Ne.	Na lokaciji neće biti nikakvog spaljivanja otpada i sl.	Ne. Sav otpad koji se bude generisao biće zbrinut na adekvatan način u skladu sa zakonom.
5.8	Емисије из других извора?	Ne.	/	/
6.	Да ли извођење пројекта подразумева проузроковање буке и вибрација или испуштање светlosti, топлотне енергије или електромагнетног зрачења?			
6.1	Због рада опреме, на пример машина, вентилационих постројења, дробилица?	Da.	U toku realizacije kompleksa farme, pri izvođenju radova na pripremi i raščićavanju terena, izgradnji planiranih objekata i infrastrukture doći će do emisije buke i vibracija usled rada angažovane mehanizacije.	Ne. Buka će trajati samo tokom izvođenja radova, tako da je ovaj uticaj zanemarljiv.

6.2	Из индустријских или сличних процеса?	Da.	Tokom redovnog rada farme može doći do emitovanja buke usled: rada transportnih vozila, prilikom naseljavanja i raseljavanja pilića, usled rada ventilacionih sistema i tokom čišćenja objekata.	Ne. Buka neće imati značajniji uticaj jer nije kontantna, već povremena.
6.3	Због грађевинских радова и уклањања грађевинских и других објеката?	Ne.	Na parceli nema prethodno izgrađenih objekata.	Ne.
6.4	Од експлозија или побијања шипова?	Ne.	/	Ne.
6.5	Од грађевинског или погонског саобраћаја?	Ne.	Samo u pogledu kretanja građevinskih mašina po gradilištu.	Ne. Neće biti uticaja s obzirom na to da u blizini предметне lokacije nema objekata za stanovanje.
6.6	Из система за осветљење или система за хлађење?	Da.	/	Ne.
6.7	Из извора електромагнетног зрачења (подразумевају се ефекти на најближу осетљиву опрему као и на људе)?	Ne.	/	Ne.
6.8	Из других извора?	Ne.	/	Ne.
7.	Да ли извођење пројекта води ризику загађења земљишта или вода због испуштања загађујућих материја на тло или у канализацију, површинске и подземне воде?			
7.1	Због руковања, складиштења, коришћења или цурења опасних или токсичних материја?	Da.	Uticajem usled upotrebe opasnih i toksičnih materija mogu biti zahvaćeni zemljишte i podzemne vode.	Ne. Ukoliko se bude postupalo u skladu sa bezbednosnim listom i sprovodile ostale preventivne mere zaštite neće biti uticaja.
7.2	Због испуштања канализације или других флуената (третираних или нетретираних) у воду или у	Da.	Uticajem usled ispuštanja generisanih otpadnih voda (od pranja i neprečišćenih potencijalno zagađenih	Ne. Ukoliko se bude instalirala oprema za prečišćavanje

	земљиште?		отпадних атмосferskih voda) mogu biti zahvaćeni земљиште i подземне воде.	отпадних атмосferskih voda i ako se budu redovno održavale sabirne jame za prihvatanje отпадних voda od pranja.
7.3	Таложењем загађујућих материја испуштених у ваздух, у земљиште или у воду?	Da.	Околно пољопривредно земљиште може бити захваћено утицајем.	Ne. Уколико се буде поступало у складу са мерама заштите животне средине.
7.4	Из других извора?	Ne.	/	Ne.
7.5	Постоји ли дугорочни ризик због загађујућих материја у животној средини из ових извора?	Ne.	/	Ne.
8.	Да ли током извођења и рада пројекта може настати ризик од удеса који могу утицати на људско здравље или животну средину?			
8.1	Од експлозија, исцуривања, ватре итд. током складиштења, руковања, коришћења или производње опасних или токсичних материја?	Da.	Током извођења радова може доћи до избијања пожара који настаје као последица људске грешке, квара на електроинсталацијама, опреми и средствима рада.	Ne. Примениће се све мере превенције.
8.2	Због разлога који су изван граница уобичајене заштите животне средине, на пример због пропуста у систему контроле загађења?	Da.	/	Ne. Уколико се врши редован monitoring.
8.3	Због других разлога?	Ne.	/	Ne.
8.4	Због природних непогода (на пример, поплаве, земљотреси, клизишта, итд.)?	Ne.	/	Ne.
9.	Да ли ће пројекат довести до социјалних промена, на пример у демографији, традиционалном начину живота, запошљавању?			
9.1	Промене у обиму популације, старосном добу, структури, социјалним групама?	Ne.	/	Ne.

9.2	Расељавање становника или рушење кућа или насеља или јавних објеката у насељима, на пример школа, болница, друштвених објеката?	Ne.	Пројекат је локиран у градске зоне. Realizacija projekta ne uslovljava nikakvo рушење кућа или јавних објеката, расељавање становника итд.	Ne.
9.3	Кроз досељавање нових становника или стварање нових заједница?	Ne.	/	Ne.
9.4	Испостављањем повећаних захтева локалној инфраструктури или службама, на пример становање, образовање, здравствена заштита?	Ne.	/	Ne.
9.5	Отварање нових радних места током градње или експлоатације или проузроковање губитка радних места са последицама по запосленост и економију?	Da.	Почетком рада фарме могу се јавити потребе за одређеним бројем радника.	Ne.
9.6	Други узроци?	Ne.	/	Ne.
10.	Да ли постоје други фактори које треба размотрити, као што је даљи развој који може водити последицама по животну средину или кумулативни утицај са другим постојећим или планираним активностима на локацији?			
10.1	Да ли ће пројекат довести до притиска за даљим развојем који може имати значајан утицај на животну средину, на пример повећано насељавање, нове путеве, нов развој пратећих индустријских капацитета или јавних служби итд.?	Ne.	/	Ne.
10.2	Да ли ће пројекат довести до развоја пратећих објеката, помоћног развоја или развоја подстакнутог пројектом који може имати утицај на животну средину, на пример пратеће инфраструктуре (путеви, снабдевање електричном енергијом, чврсти отпад или третман отпадних вода итд.), развоја насеља,	Ne.	/	Ne.

	екстрактивне индустрије, снабдевања и др.?			
10.3	Да ли ће пројекат довести до накнадног коришћења локације које ће имати утицај на животну средину?	Ne.	/	Ne.
10.4	Да ли ће пројекат омогућити у будућности развој по истом моделу?	Da.	Zemljište može biti zahvaćeno uticajem u slučaju otvaranja novih farmi u predmetnom području.	Ne. Izgradnjom farmi u skladu sa planskim dokumentima i primenom predviđenih mera zaštite životne sredine ne očekuje se značajan negativan uticaj.
10.5	Да ли ће пројекат имати кумулативне ефекте због близине других постојећих или планираних пројеката са сличним ефектима?	Ne.	/	Ne.

Део II

Карактеристике ширег подручја на коме се планира реализација пројекта

За сваку карактеристику пројекта наведену у наставку, треба размотрити да ли нека од набројаних компонената животне средине може бити захваћена утицајем пројекта.

ПИТАЊЕ: Да ли постоје карактеристике животне средине на локацији или у околини локације пројекта које могу бити захваћене утицајем пројекта:

1) подручја заштићена међународним, националним или локалним прописима, због својих природних, пејзажних, културних или других вредности, које могу бити захваћене утицајем пројекта;

Ne. На основу решења о условима заштите природе, добијеног од покрајинског завода за заштиту природе, установљено је да на обухвату простора за који се израђује предметни Урбанистички пројекат нema заштиćениh подручјa за којe je sproveden ili pokrenut postupak заштite, utvrđenih ekoloških područja, ekoloških koridora od меđunarodнog значаја niti drugih elemenata ekološke mreže Republike Srbije.

2) друга подручја важна или осетљива због своје екологије, на пример мочварна подручја, водотоци или друга водна тела, планинска подручја, шуме и шумско земљиште;

Ne, osim u sklučaju udesa.

3) подручја која користе заштићене, важне или осетљиве врсте флоре и фауне, на пример за раст и развој, размножавање, одмор, презимљавање, миграцију, које могу бити захваћене утицајем пројекта;

Ne, osim u sklučaju udesa.

4) унутрашње површинске и подземне воде;

Da.

5) заштићена природна добра;

Ne.

6) правци или објекти који се користе за јавни приступ рекреационим и другим објектима;

Ne.

7) саобраћајни правци подложни загушењима или који могу проузроковати проблеме животној средини;

Ne.

8) подручја на којима се налазе непокретна културна добра;

Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли се пројекат налази на локацији на којој ће вероватно бити видљив многим људима

Ne. Zato što se ne nalazi u blizini naselja, već u širem delu grada. Biće vidljiv učesnicima u saobraćaju u radnicima koji tu rade.

ПИТАЊЕ: Да ли се пројекат налази на претходно неизграђеној локацији, на којој ће доћи до губитка зелених површина

Da. Na parceli se ne nalaze nikakvi prethodno izgrađeni objekti. Gubitak zelenih površina odraziće se samo na delovima parcele koji su namenjeni izgradnji objekata, dok će se ostale zelene površine zadržati.

ПИТАЊЕ: Да ли се на локацији пројекта или у околини земљишта које ће бити захваћено утицајем пројекта користи за одређене приватне или јавне намене:

1) куће, баште, друга приватна имовина; Ne.

2) индустрија; Ne, потенцијално у будућности.

3) трговина; Ne.

4) рекреација; Ne.

5) јавни отворени простори; Ne.

6) јавни објекти; Ne.

7) пољопривреда; Da.

8) шумарство; Ne.

9) туризам; Ne.

10) рудници и каменоломи, и др.; Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли постоје планови за будуће коришћење земљишта на локацији или у околини које би могло бити захваћено утицајем пројекта

Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли постоје подручја на локацији или у околини која су густо насељена, која би могла бити захваћена утицајем пројекта

Ne. Prvi objekti individualnog stanovanja se nalaze na oko cca 4,5km.

ПИТАЊЕ: Да ли постоје подручја осетљивог коришћења земљишта на локацији или у околини, која могу бити захваћена утицајем пројекта:

- 1) болнице; Ne.
- 2) школе; Ne.
- 3) верски објекти; Ne.
- 4) јавни објекти? Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли постоје подручја на локацији или у околини са важним, високо квалитетним или недовољним ресурсима, који би могли бити захваћени утицајем пројекта:

- 1) подземне воде; Da.
- 2) површинске воде; Ne.
- 3) шуме; Ne.
- 4) пољопривредно земљиште; Da.
- 5) риболовно подручје; Ne.
- 6) туристичко подручје; Ne.
- 7) минералне сировине; Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли на локацији пројекта или у околини има подручја која већ трпе загађење или штету на животној средини, на пример тамо где су постојећи правни стандарди животне средине премашени, која могу бити захваћена утицајем пројекта

Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли постоји могућност да локација пројекта буде погођена земљотресом, слегањем, клизањем, ерозијом, поплавама или екстремним климатским условима, као на пример, температурним разликама, маглама, јаким ветровима, који могу довести до тога да пројект проузрокује проблеме животној средини

Ne. Na osnovu seizmičkih karata objavljenih od strane RSZ, територија општине Баћка Топола се налази у V-VI зони сизмиčkog intenziteta. На основу тога можемо закључити да локација пројекта nije подложна изразито razornim zemljotresima.

ПИТАЊЕ: Да ли је вероватно да ће испуштања пројекта имати последице по квалитет чинилаца животне средине:

- 1) климатских, укључујући микроклиму и локалне и шире климатске услове;

Ne.

2) хидролошких - на пример, количине, протицај или ниво подземних вода и вода у рекама и језерима;

Ne.

3) педолошких - на пример, количина, дубина, влажност;

Ne.

4) геоморфолошких - на пример, стабилност или ерозивност;

Ne.

ПИТАЊЕ: Да ли је вероватно да ће пројекат утицати на доступност или довољност ресурса, локално или глобално:

1) фосилних горива;

Ne.

2) вода;

Ne.

3) минералне сировине, камен, песак, шљунак;

Ne.

4) дрво;

Ne.

5) других необновљивих ресурса;

Ne.

6) инфраструктурних капацитета на локацији - вода, канализација, производња и пренос електричне енергије, телекомуникације, путеви одлагања отпада, железница;

Ne. Za sve priključke na infrastrukturu koji su neophodni za rad farme pribavljene su saglasnosti od nadležnih organa. Za ovaj пројекат se ne захтева пovećanje постојећих kapaciteta.

ПИТАЊЕ: Да ли постоји вероватноћа да пројекат утиче на људско здравље и благостање заједнице:

1) квалитет или токсичност ваздуха, воде, прехранбених производа и других

производа за људску потрошњу;

Da.

2) стопу болести и смртности појединача, заједнице или популације због изложености загађењу;

Ne.

3) појаву или распоређеност преносиоца болести, укључујући инсекте;

Ne. Sva uginula živina odlagaće se u skladu sa propisima. Tokom redovnog rada biće prisutan veterinar koji će brinuti o zdravlju živine, tako da ne bi trebalo da dođe do pojave bolesti.

4) угроженост појединача, заједнице или популације болестима;

Ne.

5) осећање личне сигурности појединача;

Ne.

6) кохезију и идентитет заједнице;

Ne.

7) културни идентитет и заједништво;

Ne.

8) права мањина;

Ne.

9) услове становања;

Ne.

10) запосленост и квалитет запослења;

Ne.

11) економске услове;

Ne.

12) друштвене институције и др.

Ne.